

Hoe maak ik iets ondemocratisch, democratisch?

donderdag 19 maart 2015

De omgevingsraad, dat is de oplossing

Geschreven door: Rob Rietveld

Het fenomeen is begonnen in de Wieringermeer, bij het grootschalige park aldaar, dat in totaal 350MW aan opgesteld vermogen windenergie groot moet gaan worden. Een project dat met behulp van de RijkscoördinatieRegeling (RcR) tot stand moet komen.

Na het definitief worden van de structuurvisie waarbinnen dit park ruimtelijk geregeld is, werd er door de ontwikkelaars namelijk een *omgevingsraad* in het leven geroepen.

Het doel van deze omgevingsraad: het laten meepraten van de omwonenden over de realisatie van het windpark. De omgevingsraad zou van en voor de omwonenden zijn.

De ontwikkelaars, die de raad hebben opgezet, zijn bij bijeenkomsten aanwezig om vragen te beantwoorden, en/of in discussie te gaan met de omwonenden. Als NLVOW hebben wij ons ook aangemeld, omdat wij van mening zijn dat de omwonenden wat ondersteuning zouden kunnen gebruiken. Immers, de omwonenden zijn het slachtoffer van het plan en hebben verder nauwelijks of geen kennis van deze materie; noch technisch-inhoudelijk over windenergie, noch over de bestuurlijke procedures. Verder zijn de omwonenden goedwillende vrijwilligers, die plotseling in discussie moeten gaan met fulltime professionals met ruime middelen om kennis en juridische ondersteuning te betalen.

Op zich al een zeer ongelijke strijd, en middelen worden er in de omgevingsraad niet ter beschikking gesteld, althans niet voor de omwonenden.

De ongelijkheid is echter al gestart al bij het opzetten van een omgevingsraad, want wie mogen er zitting in nemen? Ik gebruik nadrukkelijk ‘mogen’, want de ontwikkelaars bepalen de deelnemers en regelen ook de ‘onafhankelijke’ voorzitter.

Maar stel we komen hier overheen, dan rijst direct de volgende vraag: wat is het mandaat van deze omgevingsraad? Waar kan over gesproken worden en is er nog wel ruimte om ergens over te beslissen, ligt alles al niet vast?

Dit blijkt wel een erg lastige. De ruimtelijke inpassing is al geregeld en sinds de komst van de NWEA-gedragscode, die door minister Kamp een onterechte status heeft gekregen (niet gebaseerd op de inhoud of consensus met de echte belanghebbenden), is er ook op financieel vlak geen enkele ruimte meer voor de omwonenden. Ja, men mag nog mee praten hoe de pot verdeeld wordt, maar de inhoud van de pot staat al vast (marginaal) en daar kan niets meer aan gedaan worden.

In De Drentse Veenkoloniën, nog zo’n rampzalig RcR-proces, moet er nu ook een omgevingsraad komen. We moeten hier zeker wat maskeren om dat draagvlakonderzoek naar de achtergrond te dringen: het draagvlakonderzoek dat uitwees, dat een kleine 80% van de omwonenden (en echt wel bepaald in een ruim gebied er om heen en niet alleen de mensen die er direct naast wonen) tegen de

windparkplannen in het gebied was. En maar 10% is voor de plannen. Oei, hier komt de democratie in het geding. Maar we willen toch wel blijven realiseren in de Veenkoloniën?

Een bijkomend probleem is dat het beschikbaar zijn van draagvlak als voorwaarde is gesteld bij de toekenning van de RcR. Verzin een list Tom Poes! De oplossing voor dit probleem is simpel: richt een omgevingsraad op waardoor het een democratisch proces lijkt te worden. De omwonenden praten mee en daarmee is er draagvlak. Niets is minder waar! Een ongelijke strijd in een arena (de omgevingsraad) waar we een David- en Goliath-situatie krijgen. Goed betaalde professionals tegenover van de straat geplukte amateurs zonder kennis en middelen!

Dat de partijen er echt niets van snappen blijkt al snel. De ontwikkelaars nemen het initiatief voor de omgevingsraad en moeten deze in de benen helpen. Zij gaan dus op zoek naar een voorzitter om dit op te zetten. Even denken, als de omgevingsraad voor en van de omwonenden is, wie zou dan voor de voorzitter moeten zorgen denkt u? Een beginnersfout (maar misschien bewust) met ver strekkende gevolgen. En dan nog wat, waarvan of door wie moet deze voorzitter betaald worden? Als dit de ontwikkelaars zijn, dan wordt de positie van de voorzitter al snel een hele lastige.

Een omgevingsraad is op zich nog niet zo verkeerd, maar om dit te gaan opzetten door de ontwikkelaars, na definitieve vaststelling van de invulling van het park, is een schoffering van de bewoners! Een omgevingsraad kan alleen effect en zin voor de omwonenden hebben als er nog gesproken kan worden over de positionering van de turbines, hoeveel turbines, welk type, de verdeling van de lusten en de lasten en andere afspraken die te maken hebben met de woon- en leefomgeving van de omwonenden. De overheid zou middelen ter beschikking moeten stellen om invulling aan de omgevingsraad te geven en verplicht moeten stellen dat dit op een zo vroeg mogelijk moment in de procedure geïnstalleerd wordt, als er dus nog wat valt te onderhandelen en te beslissen!

Het fenomeen omgevingsraad begint nu echter een vervelende wending te krijgen. Het ministerie van EZ heeft zijn oog laten vallen op deze unieke mogelijkheid om een niet-democratisch proces te overgieten meteen een sausje van democratie. Net echt! Maar de huidige hype (als we niet oppassen wordt het dit) is gedoemd te mislukken en de deelnemers zullen stuk voor stuk, sterk gefrustreerd, deze omgevingsraden gaan verlaten. Zo zal de omgevingsraad ophouden te bestaan zonder dat er ook maar één positief punt voor de omwonenden uit is gekomen. Ik ben alleen bang dat dat geen reden zal zijn voor de partijen als de ontwikkelaars en het ministerie van EZ om het te verbeteren. Het is immers om aan te geven dat er draagvlak is geprobeerd te regelen en dat het een democratisch proces is geweest! Is onze volksvertegenwoordiging echt zo naïef om hier in te trappen of vindt men het wel handig om dit excuus ook te gaan gebruiken?